

A HÍRKÖZLÉSI PIAC

INTERNETSZOLGÁLTATÓK

SZEMPONTJÁBÓL KÍVÁNATOS

SZABÁLYOZÁSI KONCEPCIÓJA

készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa felkérésére

2003. május

Készítették:

Bárányné dr. Sülle Gabriella

Dr. Mayer Erika

Dr. Verebics János

Vezetői összefoglaló

A Koncepció a Magyarországi Internet Szolgáltatók Tanácsa Tudományos Egyesülete felkérése alapján, egy jogászokból és független távközlési szakemberekből álló munkacsoport szakértői anyagainak összegzése, amely kiegészült a sok éve a piacon tevékenykedő Internet szolgáltatók javaslataival. Az anyag tehát egy szakma szémszögéből, és csak ebből a kiinduló pontból tartalmazza azokat a javaslatokat, amelyek megvalósításától a hírközlési piacon az egészséges verseny kialakulását, és ezáltal az Internet penetráció jelentős növekedését várhatjuk.

A Koncepció alkotói a TELLEX projekt teljességének ismerete nélkül, a projekt szolgáltatói tájékoztatói, továbbá a nyilvános, az internetes oldalon hozzáférhető információk birtokában alakították ki szakmai véleményüket. Így elképzelhető, - és ebben reménykedünk is -, hogy számos helyen párhuzamos véleményt tartalmaz az anyag, vagyis a projekt keretében kialakuló végleges szabályozási tervekkel összhangban vannak a javaslatok. Amennyiben ez így van, az minden résztvevő számára öröm. Még ez esetben is hasznosnak véljük vállalkozásunkat, de még inkább akkor, ha javaslatainkkal az érvényesítendő szabályozási elveket alkalmazási szempontokkal egészítettük ki, s rá tudunk mutatni néhány olyan pontra, amely esetleg elkerülte a TELLEX projekt készítőinek figyelmét.

Az Internet szolgáltatók célja, hogy Magyarországon olyan távközlési piac alakuljon ki, ahol az Internet szolgáltatók hálózati hozzáféréseinek kérdéseit a távközlési szolgáltatók közötti egészséges verseny önmaga rendezzi.

*Elvárjuk az új szabályozástól, hogy az mind koncepciójában, mind részleteiben összehangoltan szolgálja azt, - a hírközlési piac szereplőinek, az Internet szolgáltatóknak, az internetes tartalmak szolgáltatóinak, és a felhasználóknak közös érdekét, - hogy a piaci verseny következtében **mindenki számára legyen elérhető árú az Internet hozzáférés. Ez szolgálja az Internet társadalmi sikerét, amely a penetráció kívánt növekedése és egy magas penetrációs szint fenntartása, és ez az Internet szolgáltatók szakmai sikere is.***

Koncepciónk arra kíván rámutatni, hogy ez a siker az elektronikus kommunikáció milyen jogi szabályozási eszközeivel, és milyen, a gyakorlatban bevált eszközökkel (hálózati szerződések, árszabályozás, számozás, előfizetői szerződések) érhető el.

Kiinduló szempontok:

A hírközlés új magyar szabályozásának az európai uniós kívánalmakhoz szervesen illeszkedő, a vonatkozó EU irányelvek által megszabott irányt követőnek kell lennie, ám mégis, e kereteken belül messzemenően tekintetbe kell vennie a magyar piac sajátosságait. E kettős követelmény kielégítésének egyik alapvető pontja, hogy az Internet-szabályozás két nagy köre (az alapvetően versenyjogi megközelítésű, az elektronikus hírközlési szolgáltatásokra, ill. a kifejezetten fogyasztóvédelmi orientáltságú, az információs társadalmi szolgáltatásokra vonatkozó) egymástól elválasztva kerüljön kimunkálásra, az adott területtel összefüggő jogalkotás pedig előkészítésre. **Ezért a készülő új szabályozásnak az elektronikus hírközlésre kell koncentrálnia, és még bújtatott jogalkotó szándékként sem jelenhet meg semmilyen, az információs társadalmi szolgáltatások területére vonatkozó szabályozói elképzelés.**

Az Európai Unió 2002-es un. TELCOM csomagja részeit alkotó irányelvek az elektronikus hírközlési szolgáltatásokra vonatkozó szabályozást korszerűsítik. Az IHM által meghirdetett szabályozási koncepció ugyancsak a TELCOM csomag körének szem előtt tartásával kívánja a magyar hírközlési piac újraszabályozását megoldani. Így a nyilvánosságra hozott három szabályozói alternatíva közül a közép utasat választva, az Internetre vonatkozó szabályozási koncepció a TELLEX csomagtól elkülönülve, annak mellék ágaként, csupán koncepció szintjén kerül megfogalmazásra. A készülő szabályozás, nem lehet sikeres a társadalom számára, ha a döntéshozók és az előkészítéshez igénybe vett szakértők túl sokat fordítanak a tartalommal kapcsolatos kérdésekre, a jeltovábbítás szabályozásával pedig nagyvonalúan és lekezelően ("majd a rendeletekben, hiszen csak amúgy is gyorsan változó műszaki-technológiai dolgokról van szó") bánnak. Az árképzési, a hálózati és a számlázási megoldásokba vannak beépítve a liberalizációt eddig sikeresen akadályozó versenykorlátozó magatartások gyakorlásának az eszközei. Így volt és van ez az Európai Unió tagállamaiban is. Ezért a virágzó, egységes európai távközlési piac megteremtése érdekében a Bizottság a 2002-es szabályozási csomag vonatkozásában a tagállami implementációs intézkedéseket nagyon szigorúan számon fogja kérni. Mivel pontosan ismertek a követelmények, ezért a magyar hírközlési piac megfelelő európai integrálásához nagyon hatékony és előrelátó jogalkotási folyamatot kell elvárunk az Informatikai és Hírközlési Minisztériumtól.

Álláspontunk szerint, amelyet a jelenlegi 15 tagország közül 13 példája is alátámaszt, a hírközlési piac újraszabályozása megfelelő módon csak egy **teljesen új törvény, és az arra szervesen épülő végrehajtási rendelet-csomag egyidejűleg elkészített és jól átgondolt koncepciójával oldható meg.** Az előző két, távközlési piacot szabályozó törvény esetében, tehát 1992. óta már két alkalommal is, a rendeleti szabályozás több éves késedelme, illetve elmaradása a mindenkori kormány és az illetékes minisztérium szokásává vált. A késedelem az önkényes jogértelmezés melegágya, és elsősorban a gyengébb vagy éppen semmilyen

alkupozíciójú fél számára jelent helyrehozhatatlan veszteséget, így az előfizetőknek, ezen belül a fogyasztóknak, továbbá a távközlési szolgáltatásokat továbbértékesítő szolgáltatóknak.

A 2001-es magyar távközlési szabályozás (a törvény és annak végrehajtási rendeletei) nem segítette elő az alternatív távközlési szolgáltatók piacra lépését, és így a távközlési verseny kialakulását. Az így eltorzult gazdasági környezetben a jelentős piaci erőt képviselő távközlési szolgáltatónak kiszolgáltatott, egymással valódi versenyhelyzetben álló Internet szolgáltatók állnak, akiknek a jogszabályok általi támogatottságuk igen gyenge, és még annak esetleges megléte esetén sem tudnak hatékony védelmet élvezni. A jelenlegi döntéshozatali eljárás, az erre szolgáló fórum nem alkalmas intézmény arra, hogy a piacról kiszorító jogellenes lépéseket még olyan időben ellensúlyozza, amikor annak még nem szükségszerű következménye a szolgáltató tönkremenetele.

A kellően át nem gondolt jogalkotás eredményeként a tőkeerős távközlési szolgáltatókat terhelő kötelezettségek a gyenge Internet szolgáltatókat is sújtják, és ezeket, a nyilvánvalóan nem az eredeti jogalkotói szándékot tükröző törvényi előírásokat a kellő időben meghozni elmulasztott vagy nem megfelelő tartalommal kibocsátott végrehajtási rendeletek sem ellensúlyozzák.

Az új szabályozással szemben a meglévő hibák kiküszöbölését meghaladóan új szemléletet is várunk, amelynek a hírközlési szolgáltatások szabályozása során az Internet szolgáltatók érdekében a következő lényeges kérdéseket kell szem előtt tartania:

1. El kell különíteni a távközlési szolgáltatást az Internet szolgáltatástól.
2. Olyan piaci környezetet kell biztosítani, ahol a gazdasági erőfölényben lévő távközlési szolgáltató kénytelen az információs társadalmi szolgáltatás, és elsősorban az Internet szolgáltatás valódi versenyhelyzetben lévő piacát gátló, azt torzító vagy akadályozó magatartástól tartózkodni, és egyes, így különösen a saját tulajdonában álló Internet szolgáltatók előnyben részesítését a szabályozás nem teszi lehetővé.
3. Az Internet szolgáltatást a szabályozásnak csak a szükséges mértékben szabad érintenie.
4. A szabályozásnak technológia semlegesnek kell lennie.

A szolgáltatások elkülönítése, fogalmak:

Az Európai Unió vonatkozó irányelvei nem a szolgáltatókat, hanem *az egyes szolgáltatásokat* határozzák meg. Ezt a logikát követi a 2002-es TELCOM csomag,

de az elektronikus kereskedelmi irányelv (2000/31/EC), illetve az ezt a hazai jogba implementáló 2001. évi CVIII. törvény is. Ezt a megközelítést a magunk részéről is kívánatosnak tartjuk. A szabályozásnak ez az elve azt eredményezi, hogy az a piaci erőfölényben lévő szolgáltató, aki hírközlési szolgáltatása mellett Internet hozzáférés szolgáltatást, tárhely szolgáltatást is nyújt, levelező rendszert is működtet, ne hivatkozhatson egyes, számára több kötelezettséget előíró és ezért előnytelenebb szabályozással szemben a más, enyhébb elbírálás alá eső szolgáltatói mivoltára. Ugyanakkor a csak Internet hozzáférést nyújtó szolgáltatót a jogi szabályozás ne kezelje azonos módon a távközlési szolgáltatást nyújtóval. **A jogok és a kötelezettségek tehát a szolgáltatáshoz kapcsolódva kerüljenek megállapításra.**

Az egyes szolgáltatásokat a vonatkozó Európai Unió irányelvek az alábbiak szerint határozzák meg:

- a.) *Elektronikus kommunikációs (hírközlési) szolgáltatás* olyan, általában díjazás ellenében nyújtott szolgáltatást jelent, amely főleg vagy nagyrészt elektronikus hírközlési hálózatokon (köztük a műsorszórásra használt hálózatokon) nyújtott távközlési szolgáltatások útján történő jeltovábbításból áll, de nem foglalja magában az elektronikus hírközlési hálózatok és szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltató, vagy ilyen tartalom feletti szerkesztői ellenőrzést biztosító szolgáltatásokat, s nem foglalja magában a 98/34/EK irányelv 1. cikkében meghatározott olyan információs társadalmi szolgáltatásokat sem, amelyek nem egészében vagy főként az elektronikus hírközlési hálózatokon történő jelek továbbításából állnak. Három olyan szolgáltatás nevesítve került megjelölésre, melyre kifejezetten kiterjed a keretirányelv hatálya: kifejezetten a távbeszélő szolgáltatás és az elektronikus levelezés-továbbítási szolgáltatás, példálózón az Internet-szolgáltató által biztosított Internet-hozzáférés. (Az ugyanezen szolgáltató által nyújtott esetleges web-alapú tartalomszolgáltatás azonban már nem tartozik viszont az irányelv hatálya alá, mivel ez utóbbit az információs társadalmi szolgáltatások körébe kell sorolni.)

Az elektronikus hírközlési hálózat olyan átviteli rendszereket és - szükség esetén - kapcsoló vagy útvonalválasztó berendezéseket és egyéb erőforrásokat jelent, amelyek a továbbított információ fajtájára tekintet nélkül jelek kábelben, optikai vagy elektromágneses úton történő továbbítását (beleértve a műholdas hálózatokat, vezetékes /vonal- és csomagkapcsolt, az Internetet is ide számítva/, a mobil földi hálózatokat, s - olyan mértékben, amennyiben azt jelek továbbítására használják - az elektromos kábelrendszereket, valamint a rádiós- és televíziós műsorszórásra használt hálózatokat és a kábeltelevíziós hálózatokat) szolgálják. Közcélú elektronikus hírközlési hálózatnak az egészében vagy főként a nagyközönség számára elérhető elektronikus hírközlési hálózatok minősülnek

b.) *Információs társadalmi szolgáltatás*: minden olyan szolgáltatás, amelyet rendszerint ellenszolgáltatás fejében, távolról, elektronikus úton, a szolgáltatás igénybevevőjének egyedi kérésére nyújtanak. E fogalomhasználatban a „távolról” olyan szolgáltatást jelent, melyet úgy nyújtanak, hogy a felek egyidejűleg nincsenek jelen. Az „elektronikus út” olyan szolgáltatási módozatot takar, melynek révén adatok elküldésének kezdeményezése és a címzetthez való megérkezésekor fogadása az adatfeldolgozásra (ide értve a digitális adattömörítést is) és az adatok tárolására alkalmas készülék útján történik, s ahol az átvitelre, a továbbításra és fogadásra kizárólag kábel, rádió, optikai eszköz vagy más elektromágneses módozat igénybe vételével kerül sor. A „szolgáltatás fogadójának egyedi kérésére” azt jelenti, hogy a szolgáltatást egyéni kérés alapján történő adatátvitel révén nyújtják.

Az Internet-szolgáltatók tevékenységével, vagyis az elektronikus kommunikációval, számítógéppel feldolgozott adatok átvitelével és távközlési szolgáltatásokkal kapcsolatosan a Bizottság álláspontja az, hogy a szigorú értelemben vett körben kivett szolgáltatások (rádió- és televízió-szolgáltatások) kivételével minden más, az Internettel közvetlen és kifejezett módon összefüggő audiovizuális szolgáltatás (ide értve az on-line hozzáférést biztosító szolgáltatásokat is) információs társadalmi szolgáltatásnak minősül.

Az Európai Unió ismertetett fogalomrendszeréből tehát azt a következtetést vonhatjuk le, hogy **az új magyar hírközlési szabályozás az elektronikus hírközlési szolgáltatások körében a hagyományosan az Internet szolgáltatás körébe sorolt szolgáltatások közül a szabályozás hatálya alá az internet protokollú (IP) címezéssel és adatátvitellel kapcsolatos jeltovábbító szolgáltatásokat, tehát az Internet hozzáférés szolgáltatást, és az elektronikus levelezést továbbító szolgáltatást érintheti.** Ezeket röviden IP jeltovábbító szolgáltatásnak nevezzük. **Minden más, az Internet szolgáltatás körébe eső tevékenység információs társadalmi szolgáltatás, tehát nem a hírközlési törvény hatály alá tartozik.**

Így különösen nem tartozik ide a **domain nevekkel** kapcsolatos szolgáltatás (IP címezés, regisztráció és nyilvántartás) sem, amely kifejezetten az információs társadalmi szolgáltatásokhoz kötődő, külön tevékenység¹.

¹ A domain nevekkel kapcsolatos szolgáltatások *sui generis* „külön kategóriát” képeznek, a Bizottság álláspontja szerint a 98/34/EK irányelv hatálya alá tartoznak, azaz információs társadalmi szolgáltatásnak minősülnek. Tekintettel arra, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2002-ben rendeletet adott ki a .eu top level domain név bevezetésének kapcsán, a Bizottság szükségesnek tartja, hogy a domain nevekkel kapcsolatos nemzeti jogszabály-tervezetek a 98/34/EK irányelv szerinti előzetes tájékoztatási kötelezettségnek eleget téve bemutatásra kerüljenek: ez fontos biztosítéka lehet annak, hogy ha a .eu TLD ténylegesen bevezetésre kerül, a tagállamok domain-regisztrációs rendszerében alkalmazásával kapcsolatban ne merüljenek fel problémák. Információs társadalmi szolgáltatásnak pedig azért minősíthetők, mert „szigorúan az ilyen szolgáltatásokhoz kötődnek”, s kulcsfontosságú elemet jelentenek az ilyen szolgáltatások fejlődésében

A szolgáltatások megkülönböztetett szabályozása

Kívánatos, és az EU irányelvekkel harmonizáló az a szabályozási koncepció, amely az elektronikus kommunikációs (hírközlési) szolgáltatások körében elkülönült kötelezettségeket állapít meg a távközlési szolgáltatás, valamint a hírközlési törvény hatálya alá (is) vont ISP-k (Internet hozzáférés szolgáltatás és elektronikus levelezést továbbító szolgáltatás) vonatkozásában.

A megkülönböztetés alapvető oka az egyes szolgáltatás típusok piacainak eltérő jellemzőiből ered. Amíg a távközlési piacokon többnyire nem alakult ki igazi verseny, s azokat jellemzően egy, jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató uralja, addig az Internet szolgáltatás (ide értve a hozzáférés és az elektronikus levelezés továbbítás szolgáltatásokat) piacain az egymással valódi versenyhelyzetben álló, számos nagyobb és kisebb, országos vagy regionális működési területet átfedő szolgáltató működik. Az egyik szolgáltatás típusnál tehát a verseny kialakítása, az újabb piaci szereplők megjelenésének ösztönzése a cél, míg a másik szolgáltatási kör esetében a verseny fenntartása, a piac sokszínűségének megőrzése mellett cél az is, hogy a távközlési szolgáltatást nyújtó jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóval szemben kellő védelmet nyújtó jogi környezet jöjjön létre.

Ugyancsak alapvető különbség, hogy amíg a távközlési szolgáltatás vonatkozásában társadalmi érdek egyes szolgáltatások mindenki számára megfizethető áron történő hozzáférhetővé tétele, vagyis egyetemes szolgáltatás nyújtása, amely a szolgáltatók szempontjából kötelezettség, az európai szabályozás ilyen előírást nem tartalmaz az Internet szolgáltatások vonatkozásában. Az Európai Parlament és a Tanács az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlési hálózatokhoz és szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló 2002. március 7-i 2002/22/EK irányelve (a továbbiakban: egyetemes szolgáltatási irányelv) is alapvetően fogyasztóvédelmi orientáltságú: elsődlegesen a fogyasztók érdekeit szolgálja a szolgáltatások, minimális, meghatározott körének minden végfelhasználó számára, megfizethető áron történő biztosítása, az egyetemes szolgáltatás, melynek lényege, hogy egyes szolgáltatásokat a szolgáltatók a végfelhasználók számára a szokásos piaci feltételektől eltérő áron nyújtanak. Az ilyen szolgáltatások nyújtására kijelölt vállalkozás indokoltan tarthat igényt kompenzációra: e kompenzáció akkor nem eredményez versenytorzulást, ha a kijelölt vállalkozást felmerülő, konkrét költségeiért kárpótolják, s ha a nettó költségterhet versenyképesen semleges módon nyerik vissza. A kompenzáció fedezetének biztosítására értelemszerű a többi szolgáltatót kötelezni. Ám ez nyilvánvalóan nem jelentheti azt, hogy olyan szolgáltatóra vonatkozzon a kompenzációs előírás, amely más típusú szolgáltatást nyújt. Az Internet hozzáférés biztosítása az Irányelv szerint követelmény minden iskolában, így az iskolai Internet hozzáférés tulajdonképpen egyetemes szolgáltatás,

míg más esetekben az Internetezéshez megfelelő sebességű adatátvitelre alkalmas telefonszolgáltatás tartozik az egyetemes szolgáltatások körébe.

Az egyetemes szolgáltatásokhoz való hozzáférés társadalmi igénye mellett az is alapvető társadalmi érdek, hogy az Internet használata elterjedjen, annak hasznossága – nem utolsósorban az információs társadalmi szolgáltatások értékes sokszínűsége révén – beépüljön a köztudatba. Ezért a szabályozásnak elő kell segítenie az Internet szolgáltatás nyújtását, de legalább is nem támaszthat szükségtelen akadályokat, nem róhat az Internet szolgáltatást nyújtókra olyan terheket, amelyek azok piaci fennmaradását veszélyeztetik. Ezért alapvető igény, hogy **az Internet szolgáltatás nyújtását - az általában valamennyi gazdálkodó szervezetet kötelező fizetési kötelezettségeket meghaladóan - semmilyen más díj, járulék, adó vagy más jogcímen kivetett költségvetési vagy más alapba való befizetés ne terhelje.** Különösen ne legyenek kötelesek az Internet szolgáltatást nyújtók bármilyen jogcímen a távközlési szolgáltatók, vagy más elektronikus kommunikációs vagy azzal összefüggő szolgáltatást nyújtók támogatására. Szűnjön meg az Egyetemes Távközlési Támogatási Alap (ETTA) a szolgáltatók befizetésével történő feltöltésének jelenlegi rendszere, és amennyiben az ETTA jogintézménye fennmaradna, úgy az abba történő befizetés csak és kizárólag a távközlési szolgáltatókat terhelje.

Mivel a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók rendszerint többféle szolgáltatást is nyújtanak, így **az egyes szolgáltatásokat nyújtókat terhelő jogszabályi kötelezettségek számon kérhetősége érdekében indokolt a különböző szolgáltatásokból származó bevételek számviteli elkülönítésének előírása.** Ezzel lehet biztosítani azt, hogy az egyetemes szolgáltatás költségeinek kompenzálása a távközlési szolgáltatásokat nyújtókat terhelje, ugyanakkor az egyes költségszámítási elveken nyugvó ajánlati kötelezettségek kizárólag a távközlési szolgáltatások költségeire figyelemmel kerüljenek kalkulálásra.

Az Internet szolgáltatás protekcionista kezelése a hálózati hozzáférés biztosításában

Internet szolgáltatás piacán valódi verseny van. Ez a hagyományosan kialakult egészséges állapot nem igényelne külön szabályozói magatartást, az állami részéről leginkább az lenne elvárható, hogy tartózkodjék a beavatkozástól. Mégis, mivel az Internet szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlen a távközlési szolgáltatás igénybevétele, ezért a szabályozásnak a távközlési szolgáltatást nyújtó szolgáltatók számára olyan kötelezettségeket kell előírniuk, amelyekkel biztosítható a jelenlegi piaci verseny fenntartása, és nem a távközlési szolgáltató esetleges diszkriminatív magatartása dönti el a piacon maradási kérdést.

Az Internet szolgáltatás igénybevételét elősegítő egészséges piaci verseny fenntartásához tehát olyan szabályozási környezetnek kell megvalósulnia, mely a távközlési szolgáltatás igénybevételekor nem kényszeríti az ISP-ket a gazdasági erejüket jelentősen meghaladó beruházásokra, vagy a gazdálkodásukat jelentősen megterhelő, a végfelhasználóra nem áthárítható folyamatos pénzügyi kötelezettségvállalásra. Így tehát alapvető igény, hogy a távközlési hálózat Internet szolgáltatás céljára történő igénybevételéért az ISP ne kényszerüljön magasabb díj fizetésére, mint a végfelhasználó előfizető. Az ISP-nek a távközlési szolgálattal az IP jeltovábbító szolgáltatásra kötött szerződése feltételeit ezen okok miatt szükséges szabályozni. A szolgáltatások kereskedelmének lényeges mozzanataként ugyanis a távbeszélő szolgáltató eladja az ISP-nek az IP jeltovábbító hívást. Az ISP a nagykereskedelmi szerződéssel, amit távközlési hálózati szerződésnek nevez a szabályozás, a szolgáltatást tehát továbbértékesítés céljára veszi meg. **Az ISP és a távközlési szolgáltató közötti szerződés szabályozásával szemben támasztott követelmény tehát, hogy**

- a) indokolatlanul terhes hálózati beruházási kötelezettségek teljesítése nélkül léphessen be az ISP a piacokra;
- b) a hatékony ISP számára elegendő árrés maradjon a költségei és ráfordításai fedezetéül;
- c) a nagykereskedelmi szerződés megkötéséhez és teljesítéséhez elegendő idővel korábban jelenjen meg a kötelezett szolgáltató ilyen ajánlata a piacon, s ezáltal lehetséges legyen a kiskereskedelmi piacon lényegében egyidőben ajánlatot tenni a potenciális vásárlóknak Internet-használati előfizetési szerződés megkötésére;
- d) a jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltató az egyes szolgáltatás típusok, továbbá a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi szolgáltatásai számviteli szétválasztásával egyszerűen számonkérhető, valódi költségalapú kalkulációval tegye meg árajánlatát;
- e) a jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltató ne alkalmazhasson keresztfinanszírozást, és a nagykereskedelmi áron értékesített szolgáltatását a saját keretében végzett, vagy tulajdonában álló vállalkozáson keresztül nyújtott kiskereskedelmi értékesítése számára se adhassa alacsonyabb áron, mint a külső piaci szolgáltatóknak.

A jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltatóval (JPE) szembeni, az Internet szolgáltatók érdekét szolgáló protekcionizmus azért is indokolt, mert rendszerint a megfelelő tőkével rendelkező távközlési szolgáltatást nyújtó vállalkozások (közvetlenül vagy érdekkörükben álló vállalkozáson keresztül) *Internet szolgáltatóként is minél nagyobb piaci jelenlétre törekednek*. A hatályos magyar szabályozás alapján tapasztaltak azt mutatják, hogy a hírközlési szolgáltatás nyújtásának igénybevétele annak az Internet szolgáltatónak, amely a JPE tulajdonában álló vállalkozás, a mögé állított pénztőke miatt nem jelent különösebb nehézséget, míg a

tőkehiánnyal küzdő Internet szolgáltató számára viszont a fennmaradásért való napi küzdelemmel egyenértékű. Nyilvánvaló, hogy a JPE minden legális eszközt megragad annak érdekében, hogy a saját vállalkozásában nyújtott Internet szolgáltatást támogassa, s annak piaci térnyerését elősegítse.

Az IP jeltovábbító szolgáltatás szabályozása során figyelemmel kell lenni az európai és a magyarországi *piaci trendekre* is, amelyek közül különösen fontosak a következők:

- a) Tartós a kereslet és annak növekedése a keskenysávú (legfeljebb 56 kbps) és szélessávú (128 kbps-tól) IP-forgalmakra, amelyekkel az Internethasználók elérhetik a világhálót a helyhez kötött hálózatokból.
- b) Az IP-forgalom iránti kereslet mennyiségének gyors növekedése várhatóan fennmarad, ezért a szélessávú internet piaci jelentősége növekszik.
- c) Sok ISP vállalkozás működik a piacokon, számuk tovább növekedhet. IP-forgalmat értékesítő tevékenységük különféle keresleti mennyiségek és különböző földrajzi megoszlások mellett is gazdaságos lehet. Van az internet használatát díjmentesen biztosító ISP vállalkozás a piacon, s az ilyen fogyasztói igények kielégítésnek is lehet tartós létjogosultsága a piacon. Az előfizetés nélküli Internet-szolgáltatók az EU-ban is megtalálhatók (pl. Tiscali, Freeserve, Freenet.de).
- d) A hagyományos, behívó (dial-up) elérési mód azonban még mindig a legszélesebb piaci réteget kiszolgáló Internet hozzáférési megoldás. A kívánatos mértékű használati penetráció elérésére az EU tagállamokban ezt támogatta a kormányzati hírközléspolitikai és a távközlésszabályozás intézményrendszere. A szélessávú Internet elterjedése nem vonja maga után a behívó szolgáltatás társadalmi-gazdasági jelentőségének a csökkenését. Egyre több magyarnak van szüksége megfizethető Internet kapcsolatra, amelynek biztosítására a legjobb megoldás az egyszerű, könnyen érthető, a használat arányában fizetendő („pay as you go”) szolgáltatás, amely lehetővé teszi, hogy új és a világhálót ritkán használó felhasználók is megtapasztalhassák az Internetet és az e-mail előnyeit.

Mivel az Internet szolgáltatást nyújtó szolgáltatók piaci jelenléte, földrajzi szolgáltatási területe, célközönsége, és nem utolsósorban pénzügyi forrásai tekintetében igen sokfélék, így a keresletet kielégítő, megfelelő szabályozásnak is *többféle lehetőséget* kell alkalmaznia. Ezért a jövőbeni hírközlési szabályozással szemben elvárás, hogy – az Európai Unió tagállamaiban követett gyakorlat szerint – a jelentős piaci erejű távközlési szolgáltatóra vonatkozó szabályozás **több – legalább 3 – alternatívát ajánljon fel a nagykereskedelmi IP jeltovábbító szolgáltatásra vonatkozóan, amely modellek közül az ISP joga legyen – üzleti ereje, célközönsége, stb. figyelembevételével – a választás.**

A szabályozott piacon kötelezett távközlési szolgáltató, a jelentős piaci erejű, kötelezett szolgáltató ajánlatának tehát tartalmaznia kell a feltételeket egynél több

nagykereskedelmi szolgáltatási modellre. A javaslat fő eleme az, hogy *e kötelezettségek tartalma úgy legyen a részletszabályokban megállapítva, hogy az EU-tagállamok gyakorlatában jól és sikeresen működő modellek szerint lehetséges legyen az ISP-k számára a nagykereskedelmi szerződések megkötése.* Ezek a modellek időben részben átfedően is életképeseknek bizonyultak az EU-tagállamok piacain, bizonyosságul arra a közgazdasági tapasztalatra, hogy a versengő piacokon nincsen „egyetlen legjobb” megoldás.

Az EU tagállamaiban az Internet használatának elterjedtségét, illetve a magas penetráció fenntartását lényegében *négyféle*, szabályozással elősegített modell alkalmazásával érték el, a távközlő hálózat integritásának a megőrzése mellett. A szabályozással elősegített európai modellek átvételével lehetővé válik, hogy a távbeszélő forgalomra tervezett hálózatokon az IP jeltovábbítás forgalma összeférjen a távbeszélő forgalommal. Emiatt kulcskérdés, hogy valamennyi modellnél a szabályozónak a távközlő hálózati számozási erőforrás megfelelő használatával biztosítania kell, hogy az IP-forgalmat a lehető legalacsonyabb forgalmi szinten azonosítani lehessen az indító hálózatban, és így e forgalom irányítása költségtakarékos és hatékony legyen. Lényeges további számozási szempont, hogy az előfizető által igénybe vett szolgáltatás ellenértéke, amelyet többnyire az erre a célra is használt távbeszélő számlázó rendszerrel rendelkező kötelezett távbeszélő szolgáltató szed be, számelemzéssel és a forgalom mérésével állapítható meg. Emiatt is szükséges, hogy a szabályozó megfelelő minőségű számozási erőforrást bocsásson az Internet elérési forgalomhoz az ISP-k számára.

Az egyes modellek megvalósíthatósága különböző nagyságú költségeket és ráfordításokat igényel a szolgáltatóktól. Említésre méltó az a körülmény is, hogy különböző tartalmú és részletességű piacelemzés és szolgáltatói forgalmi adatszolgáltatás szükséges a jogi szabályozás végrehajtásához, különösen az árképzés és áralkalmazás kikényszerítéséhez.

A következő áttekintő táblázat a gyakorlatban bevált modelleket foglalja össze az áron kívüli szabályozási eszközök szempontjából. Ezzel arra kívánjuk a figyelmet felhívni, hogy a penetráció kívánatos növeléséhez és tartósan magas szintjéhez a szabályozónak milyen egyszerű eszközök kombinált alkalmazását célszerű igénybe venni.

<i>Modell neve</i>	<i>Számozás, számhasználat</i>	<i>Forgalomirányítás</i>
Végződtetés	Földrajzi szám	Közönséges
Közvetett hozzáférés	Szolgáltató előtét, vagy hozzáférési szám	Országos forgalomirányítási táblázat
Számfordítás	Nem-földrajzi szám	Központonkénti irányítás, SS7 jelzésrendszer
Kapacitásdíjas (FRIACO)	Hozzáférési szám	Közönséges, és IP-hálózati is

A **közvetett hozzáférés modell**² szabályozott összekapcsolási árakat alkalmaz, s az ISP számára a díjmegosztást is tartalmazza a szabályozói megoldás.

Az egyik, preferált, főként a kisebb szolgáltatók számára kedvező modell a **számfordítás**³, ami szabályozott összekapcsolási árakat alkalmaz, s az ISP számára a díjmegosztást szabályozó megoldás. Véleményünk szerint nem igaz az a – leginkább a MATÁV által képviselt – álláspont, hogy a jelenlegi dial-up tarifák a költségek alatt vannak, de legalábbis túl alacsonyok ahhoz, hogy 40-50%-os bevételmegosztást lehetővé tegyenek. A legtöbb dial-up Internet használó (akár 90%-a a nem-előfizető felhasználóknak), a hálózatot csúcsidőn kívül használja. Az Európai Unió szabályozó hatóságok, (például az Oftel az Egyesült Királyságban) kimutatták, hogy az Internet hívásnak a csúcsidőn kívül a tényleges költsége majdnem nulla, egészen addig, amíg meg nem tölti a hálózat kapacitását. Az LTO-k (helyi távközlési üzemeltetők) egyetlen forintot sem vesztek az olcsó Internet elérés hálózati feltételeinek a biztosításával Magyarországon, viszont extraprofitot realizáltak minden plusz dial-up Internet perc kapcsán, hiszen az e percek biztosításához kapcsolódó tényleges költségeik a nullához közelítettek. A kedvezményes tarifák egyáltalán nem számítanak alacsonynak, sőt, valójában e tarifák magasabbak mint Ausztriában vagy Németországban. A dial-up Internet tarifák növelésére szerintünk azonban egyáltalán nincs szükség még egy elfogadható bevételmegosztás érdekében sem. Az LTO-k sohasem hozták nyilvánosságra a csúcsidőn kívüli Internet-hívásokra eső tényleges költségeiket. Ennek hiányában a legmegfelelőbb alternatíva a legelfogadottabb EU gyakorlat („EU Best Practice”) figyelembe vétele a csúcsidei hanghívások tekintetében, továbbá az EU és más országok gyakorlatának figyelembe vétele a bevételmegosztás tekintetében. Ezekre alapozva a kedvezményes betárcsázási tarifákban megfelelő tartalék található egy 40-50%-os megosztási rátára, amely elegendő a hálózat Internet használók számára fontos, csúcsidőn kívüli használati költségeinek a fedezésére, sőt, lehetővé tesz további befektetéseket is (egy-egy szűk keresztmetszetek kiküszöbölése kapcsán).

² Közvetett hozzáférés modell: szolgáltatóválasztással igénybe vehető IP-forgalom. Az előfizető az ISP szolgáltató előtétszámát, vagy másik számozási változatban a hozzáférési számát hívja. A kötelezett távbeszélő szolgáltató szabályozott indítási díjat kap. Az előfizetőnek az ISP számláz, vagy igénybe veszi a kötelezett távbeszélő szolgáltatótól ezt a szolgáltatáselemet is. A modell sikeres működéséhez az ISP többsége számára szükséges egy közreműködő harmadik távközlési szolgáltató is.

³ Számfordító modell: földrajzi helytől független, helyi hívásdíjas IP-forgalmi szolgáltatás. Az előfizető szabályozott helyi hívásdíjat fizet a kötelezett távbeszélő szolgáltatónak az IP-forgalom hívásért, amit az számláz. A hívások nem-földrajzi számra történnek, emiatt és a forgalomirányítási szükséglet miatt a modell működéséhez egy harmadik távközlési szolgáltatóra is szükség van. Az ISP az internet használatot az előfizetőnek külön szerződéssel és díjért nyújtja. Az ISP díjrészének megállapítása összehasonlítható árással történik.

A hálózat csúcsidőn kívüli kapacitás problémáinak megoldására az EU a kapacitás növelése mellett annak megfelelő menedzselését, és az adatforgalomnak a hangforgalomtól való lehető legkorábbi elválasztását javasolja a szűk keresztmetszet kiküszöbölése érdekében. A csúcsidőn kívüli betárcsázásos forgalom által létrehozott extra bevétel elegendő profittartalékot hozott a telekommunikációs szolgáltatóknak ahhoz, hogy elkezdjék az adatforgalmat a költséghatékonyabb IP hálózatok felé terelni. A csúcsidőn kívüli Internet hívások magas jövedelmezősége még bevételmegosztás után is megfelelő forrás a szűk hálózati keresztmetszetek kiszélesítéséhez szükséges befektetések fedezetéhez.

A jelenlegi magyarországi hálózati kapacitás is jobban menedzselhető lehetne, mégpedig akkor, ha ennek alapján a felhasználók maximális hívásdíja nettó 100 forintba csökkenne 21:00 óra után munkanapokon, és 18:00 óra után hétvégén, illetve ha a csúcsidőn kívüli hívásdíj percenkénti nettó 2,85 forintba mérséklődne. Ez megoldaná a hét közben, jellemzően a kora esti időszakokban jelentkező kapacitásproblémát, mégpedig a csúcs 21:00 óra utánra helyezésével, illetve ezen túlmenően lehetővé tenne egy 40-50%-os bevételmegosztást, a legelfogadottabb EU gyakorlat hálózati költségekre vetített elveinek megfelelően (amely könnyen túllépheti az Internet hívások tényleges költségeit a csúcsidőn kívüli időszakban).

A másik, preferált, ugyancsak kisebb beruházás igényű, szabályozási eszközökkel sikeressé tett, ajánlott, és az Európai Unió tagállamaiban dominánsan alkalmazott modell a **végződtetési modell**⁴, amely piaci összekapcsolási árakat jelent, s az ISP számára a díjmegosztást szabályozó megoldás.

E két modell mellett szükséges olyan lehetőség biztosítása is, ahol az ISP **nagykereskedelmi átalányáron**⁵ férhet hozzá a hálózathoz.

Mindegyik megoldással szemben követelmény, hogy azokat egymással párhuzamosan, időben is megosztva vehessék igénybe az ISP-k oly módon, hogy egy **ISP egyszerre többféle hálózati hozzáférésre irányuló szerződést is köthessen.**

⁴ Végződtetési modell: Az előfizető a kötelezett távbeszélő szolgáltató hálózatán, földrajzi számon hívja az ISP-t, a hívás díját a távbeszélő szolgáltató számlázza az előfizetőnek. - Az ISP az internet használatot külön szerződéssel és díjért nyújtja, vagy a használat szerződés nélkül és díjmentesen vehető igénybe. A modellben a kötelezett távbeszélő szolgáltató megveszi a végződtetés forgalmi szolgáltatást az ISP-től, vagy a közreműködő harmadik távközlési szolgáltatótól.

⁵Kapacitásdíjas IP-tranzit (FRIACO): Új, gyorsan terjedő modell az EU-tagállamokban is. Méretlen IP-forgalomra vonatkozik mind az összekapcsolási díj, mind az előfizetői távközlési díj, mind az internethasználati díj. A lebonyolított IP-forgalom lehet napszak szerint korlátozott vagy korlátozatlan, például a szolgáltatás igénybe vétele lehet a csúcsidőn kívülre korlátozott. A gazdaságosságot és az általános alkalmazhatóságot a piaci keresletet kielégítő szolgáltatás-kínálat biztosítja. Emiatt a megfelelő szabályozás érdekében a szabályozónak részletes forgalmi és keresleti adatokkal kell rendelkeznie. Ugyanakkor a piacépítés érdekében a szabályozásban elő kell írni, hogy a kötelezett távbeszélő szolgáltató milyen összekapcsolási pontokon (például helyi és regionális pontokon is) köteles a FRIACO terméket felajánlani és a szerződés ajánlatban nem szerepeltethet olyan költséges beruházási követelményt a piacra lépővel szemben, ami megakadályozza a piacépítést, mert az új szolgáltató többsége számára gazdaságtalan működéssel járna.

A távközlési szolgáltatót terhelje jogszabályban előírt szerződéskötési kötelezettség a hálózat hozzáférés biztosítására az Internet szolgáltatók számára. Az **ajánlati kööttség minden esetben a távközlési szolgáltatót terhelje**. A JPE minősítésű távközlési szolgáltató **nyilvános referencia ajánlatot** dolgozzon ki, amely szigorú, a távközlési és más bevételek elhatárolt számviteli nyilvántartásán alapuló költségszámítás alapján legyen kalkulálva.

Az alternatívák közös rendező elve legyen, hogy **az ISP ne kényszerüljön több díjat fizetni a vonali hozzáférés esetén, mint amennyit a magán előfizető fizet**.

További követelmény, hogy valamennyi ISP számára lehetőség legyen olyan modell választására, amelyben **nem kényszerül a távközlési hozzáférés díjának a végfelhasználó felé történő számlázására**.

Az új hírközlési szabályozás **kategorikusan tiltsa, hogy a JPE minősítésű távközlési szolgáltató távközlési szolgáltatásával együtt árukapcsolással más szolgáltatást, terméket forgalmazzon**, és a JPE távközlési szolgáltató a hálózati hozzáférést biztosító szerződés aláírását ne tehesse függővé a ISP számára más, előnytelen szerződés megkötésétől, pl. a díjmegosztásról való lemondástól, vagy más, mondvacsinált egyszeri vagy havi költség megfizetésétől.

Egyértelművé kell tenni a szabályozásnak, hogy **a hálózati hozzáférésre a távközlési szolgáltatókat szerződéskötési kötelezettség terheli**. A szerződés megkötésének kezdeményezése a jelenlegi megoldás szerint az Internet szolgáltató joga, de inkább kötelezettsége. A szerződéskötésre szóló felhívás jogát továbbra is kívánatos az Internet szolgáltatók számára megadni, ám a részükre igen terhes, - és jórészt a vonatkozó kormányrendelet által megkívánt formában és tartalommal végrehajthatatlan – **ajánlattételi kötelezettséget indokolt a távközlési szolgáltatóra helyezni**. Ugyancsak alapvető követelményként kell megjelennie **a hálózati szerződésekre vonatkozó, a JPE minősítésű távközlési szolgáltatók vonatkozásában a referencia ajánlatok kidolgozására és közzétételére**.

Pontosan kerüljön meghatározásra, hogy **a távközlési szolgáltató esetleges korlátozott kártérítési helytállása milyen esetekre vonatkozik, és nem terjed ki arra az esetre, ha a hálózati hozzáférési szerződés megkötésétől jogellenesen elzárkózik, vagy azt jogellenesen mondja fel**. A jelenleg hatályos törvényszöveg ugyanis korlátozza a hírközlési szolgáltató kártérítési felelősségét. E korlátozás helyes gyakorlat, ha csak a hírközlési szolgáltatások mai technikai megbízhatóságát tartjuk szem előtt. Erre alapozva valóban helytelen lenne a hírközlési szolgáltatót felelőssé tenni a szolgáltatás-nyújtás akadályoztatása miatt bekövetkezett kárért. Ugyanakkor a távközlési szolgáltatók szeretik e korlátozást kiterjesztve értelmezni, és magukat bármely, a tevékenységükkel összefüggésben

okozott kár alól mentesíteni. Így például a jogellenesen felmondott előfizetői szerződésekkel okozott kárért való helytállás alól is e szakaszra hivatkozással kívánt mentesülni a HTC csoport. Nyilvánvaló, hogy a kártérítési felelősség korlátozása csak nagyon szűk, kivételes esetben illetheti meg a hírközlési szolgáltatást nyújtó bármely szolgáltatókat, és ez nem szolgálhat a polgári jog általános felelősségi alakzataival szembeni indokolatlan kifogás alapjául.

Technológia semleges, jövőbe mutató szabályozás, mobil Internet

Végezetül, elvárás a jövőbeni szabályozással szemben, hogy megnyissa az utat az új technológiák, így a fix vonali vagy kábeles kapcsolatot lassan egyre nagyobb mértékben felváltó **mobil kapcsolódású Internet hozzáférés szolgáltatások piaca** előtt is azzal, hogy a **mobil technológiát alkalmazó hírközlési szolgáltatókra is kiterjeszti a szerződéskötési, és referencia ajánlat készítési kötelezettséget**, vagyis kötelezővé teszi számukra, hogy - a hálózati adottságokat figyelembe vevő, meghatározott feltételek mellett - más Internet hozzáférés szolgáltatókat is engedjenek be a hálózatukba.

Külön figyelmet érdemel továbbá a **mikrohullámon szolgáltatott Internet hozzáférés** kérdésköre. A nagy port felvert 6/2003. (III.31.) IHM. rendelet váratlanul, április 1.-vel jelentősen korlátozta a korábbi 2,4 GHz-en történő Internet hozzáférés szolgáltatás nyújtását. A rendelet körül kialakult jogbizonytalanság, a mintegy tízezer, már megkötött szolgáltató szerződéssel érintett előfizető, és a több tízezer, a már megvalósított beruházások alapján a közeljövőben a világhálóra kapcsolódni kívánó potenciális előfizető annak bizonyítéka, hogy a világszerte tapasztalható tendenciával párhuzamosan Magyarországon is komoly jövője lehet a WI-FI technológiával szolgáltatott Internet hozzáférésnek.

Az új hírközlési szabályozási csomagnak részét kell képeznie a frekvenciagazdálkodásnak is. Információink szerint az erre irányuló szabályozási koncepció is – bár a TELLEX projekttől függetlenül – folyamatban van. Csak remélhetjük, hogy a kérdéskörök elkülönült kezelése nem lesz káros eredménnyel az Internet szolgáltatás technológia semleges megközelítésére irányuló kívánalomnak.

Az előrelátó, a technológiai változásokat rugalmasan figyelembe vevő szabályozással szemben alapvető elvárás, hogy **biztosítsa a lehetőséget a drótnélküli Internet hozzáférés szolgáltatás nyújtás számára, és a szolgáltatónak olyan kondíciókkal tegye lehetővé a megfelelő frekvenciák igénybe vételét, amellyel az versenyképes árú társa lehet a vonali hozzáférés szolgáltatásnak.**

Szolgáltatói érdekképviselet

Az Európai Unió új szabályozási csomagja - ugyan szigorú központi kontroll mellett, de mégis a korábbinál nagyobb, - kiemelt hatáskört biztosít a nemzeti szabályozó hatóságoknak. Az európai új szabályozással kapcsolatban sincsenek még gyakorlati tapasztalatok, így nem tudjuk, hogy a megnövelt önállóság és hatáskör mit fog jelenteni az elektronikus kommunikáció piacának alakításában. A hatályos magyar szabályozással kapcsolatos eddigi tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a legjobb jogalkotói szándék mellett is a végrehajtás során az eltérő érdekek eltérő értelmezésekre vezetnek, amely a piacon kiszolgáltatót kisebb Internet szolgáltatók kiszorítását eredményezheti, még az esetben is, ha sok év múlva a jogerős bírói döntés a hátrányos értelmezés jogellenességét állapítja meg. A JPE távközlési szolgáltatókkal szemben tehát szükséges annak biztosítása, hogy a kisebb, kiszolgáltatót Internet szolgáltatók is piaci erőt mutathassanak fel. **Ezért indokolt egy, a HIF vagy annak helyébe lépő nemzeti szabályozó hatóság mellett felállításra kerülő érdekegyeztető fórum, amely intézményes működésével biztosítana egyeztetést, vagy vitarendezést az egyes JPE távközlési szolgáltatók és az adott működési területen érintett Internet szolgáltatók között. Javasoljuk, hogy azon az Internet szolgáltatók érdekeit egy arra mandátummal felruházott állandó érdekképviseleti szerv (pl. az Internet Szolgáltatók Tanácsa) közvetítse.**

Kiemelt jelentőségűnek tartjuk, hogy az érdekképviseletet ne csak az új szabályozási környezet, hanem a jogalkotási folyamatban a jogalkotó is biztosítsa. **A hírközlési piac új szabályozása során a szolgáltató érdekképviseleti szervek tényleges véleménynyilvánítási és javaslattevési jogot kapjanak, amely nem csupán formálisan ad lehetőséget arra, hogy észrevételeiket megtegyék, hanem valódi beleszólást biztosítson számukra.** Nem lehet olyan elkapkodott a jogalkotás tempója, hogy nagy jelentőségű törvényeket, vagy a piacot erősen befolyásoló végrehajtási rendeleteket rövid, egy-két napos határidővel küldjenek meg véleményezésre, amely idő alatt többnyire még arra sem nyílik lehetőség, hogy az adott érdekképviseleti szerv azt tagjaival megismertethesse. Az elektronikus kommunikáció piacán a jogszabály előkészítésben való társadalmi részvétel biztosításának követelményét kiemelkedőnek tartjuk, és fontosnak tarjuk felhívni a jogalkotó figyelmét arra, hogy a részvétel jogát valamennyi szolgáltatói érdekképviseleti szerv számára, ténylegesen, a valódi formában biztosítani kell.

Az Internetre vonatkozó, vagy azt érintő hírközlési jogi szabályozás (nem csak a törvény, hanem a várható rendeleti csokor) kialakítása során a szolgáltatói érdekképviseleteknek (az Internet hozzáférés szolgáltatóknak és a tartalomszolgáltatóknak egyaránt, és nem csak a valamilyen szempontból "kiemelt szolgáltatóknak") intézményes (a jogalkotási folyamatokba beintegrált) konzultatív és véleményezési jogot kell biztosítani. Ez az egyetlen esély arra, hogy a "kicsik", az

"alternatívok" érdekképviselője is megjelenjen a számukra létfontosságú, a piaci fennmaradást jelentő jogalkotásban.

Összegzés

A magyarországi Internet használat elterjedését, az Internet szolgáltatás piacán kialakult versenynek a szolgáltatók és felhasználók érdekében történő fenntartását a következő pontokon alapuló szabályozási koncepció szolgálná:

- 1. Az elektronikus kommunikáció szabályozását új törvény, és az annak koncepciójával egyidejűleg készülő végrehajtási rendeletek útján oldják meg.**
- 2. Az elektronikus kommunikáció szabályozási körébe az információs társadalmi szolgáltatások közül csak az Internet hozzáférés és az elektronikus levelezés-továbbítás szolgáltatás kerüljön, és csak olyan mértékben, amennyiben e szolgáltatások a távközlési szolgáltatással kapcsolatban érintettek.**
- 3. Az elektronikus kommunikáció hírközlési szabályozási körén belül is különüljenek el a távközlési szolgáltatások és az információs társadalmi szolgáltatások, ne terhelje ugyanaz a kötelezettség az ISP-ket, mint a távközlési szolgáltatást nyújtókat.**
- 4. A szabályozás szolgáltatás alapú, és ne szolgáltató központú legyen.**
- 5. A jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásukban különítsék el az egyes szolgáltatás típusokból származó bevételeiket, és ugyancsak különítsék el a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi értékesítésből származó bevételeiket.**
- 6. Az Internet szolgáltatás nyújtását - az általában valamennyi gazdálkodó szervezetet kötelező fizetési kötelezettségeket meghaladóan - semmilyen más díj, járulék, adó vagy más jogcímen kivetett költségvetési vagy más alapba való befizetés ne terhelje.**

7. A hálózati hozzáférés igénybevételére több, legalább három alternatíva közötti választás illesse meg az ISP-t, annak földrajzi szolgáltatási területére tekintet nélkül. Az alternatívák közül legalább egy tartalmazza a díjmegosztást, és ne terhelje az ISP-re a távközlési szolgáltatás ellenértékének a végfelhasználó számára történő számlázási kötelezettségét és beszédési kockázatát.
8. A távközlési szolgáltatót terhelje megfelelő időben közölt ajánlattételi és szerződéskötési kötelezettség hálózati szolgáltatásra, és a JPE szolgáltatókat referencia ajánlat készítésére.
9. A szabályozás kategorikusan tiltsa, hogy a JPE minősítésű távközlési szolgáltató távközlési szolgáltatásával együtt árukapcsolással más szolgáltatást, terméket forgalmazzon.
10. Egyértelműen kerüljön meghatározásra, hogy a távközlési szolgáltató esetleges korlátozott kártérítési helytállása nem terjed ki arra az esetre, ha a hálózati szerződés megkötésétől jogellenesen elzárkózik, vagy azt jogellenesen mondja fel.
11. A szabályozás technológia semleges legyen, és tegye lehetővé a mobil távközlési hálózathoz való hozzáférést is az Internet szolgáltatók számára. A szabályozás biztosítsa továbbá a mikrohullámon történő Internet szolgáltatás céljára a frekvencia ingyenes, vagy nagyon alacsony, a kistérségben működő szerény anyagi körülményekkel rendelkező szolgáltatók számára is megfizethető áron történő igénybevételt.
12. Az Internet szolgáltatók számára a szabályozás biztosítson lehetőséget a tényleges érdekvédelemre egy intézményesített egyeztető fórumon, ahol a jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltatóval szemben hatékonyan léphetnek fel.